FLAVIUS AETIUS – ULTIMUL DINTRE ROMANI

Natalia ZAPOROJAN

Aetius (cca 390 – 454 p. Chr.) a fost un general roman al Imperiului Roman de Vest. El a fost un comandant militar capabil, operator politic nemilos şi cel mai influent om din Imperiu timp de două decenii.

Este o ironie mare a istoriei că omul cunoscut ca „ultimul dintre romani" a fost el însuşi un barbar. Tatăl său era un soldat scitic care a crescut la rangul de *magister equitum* (maestru al calului) în armata romană, mama lui era o nobilă de origine italiană. Din copilărie, Aetius a fost iniţiat în căile de război şi politică. El a fost trimis ca ostatic în tabăra regelui vizigot Alaric. Timpul său printre vizigoţi a fost bine petrecut perfecţionându-şi abilităţile de echitaţie şi învăţând cum să lupţi fiind călare. De asemenea, el

s-a familiarizat cu tacticile barbarilor, cunoştinţe care i-ar fi putut servi bine în anii următori.

După ce se întoarce de la vizigoţi, Aetius devine ostatic politic încă o dată. Însă acum a fost trimis la curtea regelui Hun, Rugila. Timpul său petrecut printre Huni a fost experienţa formativă a vieţii sale. Tatăl său şi-a împărţit rangul de *magist equitum* în titlul Contelui de Africa. Aceasta a ridicat poziţia lui Aetius în imperiu şi a deschis noi posibilităţi politice pentru el.

În 423 moare împăratul Honorius, Joannes a preluat puterea printr-o lovitură. Pentru a se ţine pe tron, avea nevoie de o armată pentru a învinge pe suporterii lui Valentinian al III-lea. Joannes ştia de prietenia lui Aetius cu Rugila şi l-a trimis pe tânărul ambiţios să ridice o armată printre huni. Aetius şi-a îndeplinit misiunea şi a mers în Gallia. Din păcate, a sosit prea târziu pentru a salva împăratul. După înfrângerea lui Joannes,Valentinian al III-lea, în vârstă de şase ani, a fost încoronat împărat al Imperiului Roman de Vest. Înfrângerea lui Joannes l-a lăsat pe Aetius într-o poziţie neobişnuită. Prin luarea de arme împotriva noului împărat, el a comis o trădare. Cu ajutorul hunilor de încredere, el a învins o invazie francă în anul 431 şi a pus jos o revoltă ţărănească. Deşi Aetius avea suficient sprijin în armată pentru a elimina împăratul băiat şi mama lui, el a ales să opereze din spatele scenei. Cu toate acestea, din acel moment, Aetius a fost adevăratul conducător al Imperiului Roman.

Roma a fost împinsă de duşmani din toate părţile. Primul act al lui Aetius a fost acela de a negocia un tratat cu regele vandal Gaiseric care a asigurat aprovizionarea cu cereale a Romei şi a forţat vandalii să plătească un tribut anual către Roma. Această manevră strălucitoare a asigurat graniţa sudică a Romei, permiţându-i lui Aetius să-şi dedice energia pentru stoparea valului barbar care ameninţa Roma de la nord.

Experienţa îl învăţase că aurul era cea mai puternică armă a Romei împotriva barbarilor, iar în 436 Aetius l-a mituit pe Rugila să-i dezlănţuie pe huni împotriva burgundienilor. În timpul sacrificării care a rezultat, burgunzii au fost efectiv eliminaţi ca oameni independenţi.

Eforturile diplomatice şi militare ale lui Aetius erau impresionante. Dar pentru fiecare duşman pe care l-a eliminat, un altul s-a ridicat repede pentru a-i lua locul. De-a lungul apariţiei sale la putere, el s-a bazat pe sprijinul regelui Rugila al Hunilor. Când Rugila a murit în 433, relaţia bună dintre Aetius şi Huni a continuat în timpul domniei duble a lui Attila şi Bleda.

Un eveniment a avut loc în 445 care a schimbat planurile şi a modificat pentru totdeauna cursul istoriei occidentale. Attila, obosit de împărţirea puterii, l-a ucis pe fratele său şi a devenit singurul conducător al hunilor. Dar câţiva ani după ce a luat puterea, Attila şi-a îndreptat brusc atenţia spre **vest**.

Indiferent de motivele sale, Attila a renunţat la politica de lungă durată a coexistenţei cu Roma la scurt timp după ce a ajuns la putere.

Armata lui Aetius în cea mai mare parte a constat din aliaţi: burgundieni, franci şi alte confederaţii barbare, alături de vizigoţii lui Theodoric. Lupta dintre cele două armate a fost feroce şi sângeroasă. În acel moment, Aetius a luat decizia cea mai falsă şi controversată din cariera sa. În loc să-l atace pe Attila sau să-i înconjoare tabăra pentru un asediu lung, Aetius a decis brusc să pună capăt bătăliei. A fost un accident remarcabil de noroc pentru Attila şi începutul sfârşitului pentru Roma. Attila şi-a retras forţele din Italia în toamna târzie. El a promis să se întoarcă şi să termine lucrarea în anul următor, dar nu a avut niciodată şansa. Furiosul rege Hun a murit din cauza unei hemoragii la nas la scurt timp după ce s-a întors din campania sa italiană.

În timp ce moartea lui Attila a adus pace imperiului, ea a încurajat şi duşmanii lui Aetius în imperiu. Cel mai proeminent dintre aceşti duşmani era Petronius Maximus, fost consul care privea pe tronul imperial. A găsit o ureche simpatică la Heraclius, un eunuc şi consilier al lui Valentinian. Ambii bărbaţi erau geloşi de puterea lui Aetius şi au tras un complot pentru a scăpa de general, convingându-l pe Valentinian că Aetius intenţiona să-l asasineze. Şoaptele lor au hrănit deja neîncrederea lui Valentinian faţă de general. Aetius nu bănuia motive ascunse în chemarea împăratului, el a urmat regulile protocolului şi a participat la reuniune neînarmat. În timpul întâlnirii, Valentinian a scos o sabie şi i-a înjunghiat pe Aetius la moarte. Prin uciderea singurului om care a reuşit să-i ţină pe barbari cât mai departe de graniţele Romei, îşi închise propria soartă, împreună cu soarta Imperiului Roman de Vest. Uciderea unui general popular, el a transformat atât publicul cât şi militarii împotriva lui. Cu puţini suporteri la stânga, a fost doar o chestiune de timp până când Valentinian a suferit aceeaşi soartă ca şi Aetius. Cu Aetius mort şi împăratul ucis, Imperiul Roman de Vest era o ţintă tentantă pentru invadatorii străini. Dacă imperiul ar fi inclus mai mulţi oameni ca el, poate că nu ar fi fost „ultimul dintre romani”.

Recomandat
Sergiu MATVEEV, dr., conf. univ.